

verd, de tanks niet – daarvan arriveerden er na mei '40 slechts 20, die alleen met mitrailleurs waren uitgerust. Dat was intussen nog gunstig, vergeleken met wat met de in de Verenigde Staten bestelde tanks gebeurde: 600, van welke slechts 7 aankwamen, alweer slechts met mitrailleurs uitgerust. Het Knil beschikte daardoor, toen de Japanners op Java landden, over 27 tanks die onvolledig uitgerust waren.

Aan de tanks die de Japanners op Java inzetten (hun aantal is ons niet bekend), ontbrak niets.

★

Niet Engeland zou voor Nederlands-Indië de belangrijkste leverancier van moderne wapens worden, maar Amerika. Daar waren, niet alleen ten behoeve van Nederlands-Indië maar ook van Nederland-in-engere-zin, in '40, toen Nederland bezet werd, vier verschillende aankoopmissies aan het werk; deze werden begin '41 tot één lichaam verenigd, de *Netherlands Purchasing Commission*, de *NPC*, die een bekwaam zakenman aan het hoofd kreeg: ir. J. van den Broek, een van de directeurs van de Billiton-maatschappij. Bij die *NPC* traden bijna vierhonderd personen in dienst, hoofdzakelijk Amerikanen. Talloze Indische bestellingen werden door haar geplaatst en daarbij werd uiteraard steeds op spoedige aflevering aangedrongen, maar daar kwam niet veel van terecht. Wat de Amerikaanse wapenindustrie in '40 en '41 produceerde, was in de eerste plaats voor Amerika zelf, voor Engeland, voor Nationalistisch China, voor Griekenland (tot april '41) en voor de Sowjet-Unie (na 22 juni '41) bestemd – er schoot voor Nederlands-Indië weinig over. Ir. van den Broek gaf zich alle moeite; hij wist o.m. te bereiken dat *General Douglas MacArthur*, de Amerikaanse opperbevelhebber op de Philippijnen, vandaar enkele officieren op inspectie naar Indië zond (hun verwachting was dat Amerikaanse wapens in Indië uitstekend gebruikt zouden worden) en ook, met steun van van Kleffens die in juni '41 Washington passeerde op zijn terugreis uit Indië, dat de leveranties aan Indië ingebouwd werden in het grote, van maart '41 af lopende Amerikaanse *Lend-Lease*-program, maar de lage prioriteit welke Indië had bij de verdeling van wat Amerika aan nieuwe wapens begon te produceren, had tot effect dat, toen Java in maart '42 viel, van het totaal aan bestelde wapens (tot een waarde van \$ 262 mln, waarvan \$ 202 mln al betaald was) slechts wapens ter waarde van \$ 65 mln waren afgeleverd: nog iets minder dan een kwart dus.

Wij hebben geen overzicht van de bestellingen die het Knil deed;